

Csaknem 1 éves adósságunkat próbáljuk meg most pótolni. Korábban beszámoltunk [Papíripar LI (1) 8-17 (2006)] a múlt évi Fehérmézes Napok minden előadásáról, egyedül Dr. Marosán György (a Külkereskedelmi Főiskola tanára) előadásának bemutatása maradt mindeddig ígéret. Most megkíséreljük nagy vonalakban prezentálni az élvezetes előadást, melynek megállapításai ugyan már egy évesek, de a több évtizedes (30-40 éves) léptékben gondolkodó elmélet szerint ma is érvényesek.

Európa jövője

A szerző – J. Asimov: Alapítvány c. könyvből ötletet merítve – különböző jövőképeket vázol fel Európa számára, a jelenből kiindulva.

Először felvázolja „az emberiség életgörbéjét”, mely az idő függvényében mutatja a népesség száma és az energiafogyasztás alakulását. Mindkét mennyiség lassú változás után az 1400–1500-as években hirtelen nekilendült, majd a 20. század végén lassulni kezdett, elérte a „korlátokba ütközés” korát. A görbe inflexió pontjai válságokat jelölnek meg. Most is ilyen válságnak nézünk elébe.

A jövőképek alkotása számos feltételezésre és egyszerűsítésre épül. A kutatók **három alapvető feltételezésből** indulnak ki.

- I. 4 stratégiai problémakör időnként válsággá sűrűsödve döntés elé állítja Európa társadalmát
- II. Válsághelyzetekben a közösségek alternatív viselkedési módokat követhetnek, a politika, a gazdaság és a kultúra vonatkozásában: A – együttműködő; B – liberális; C – ellenséges
- III. A stratégiai problémák kb. 10 évenként érlelődnek döntési helyzetté.

Lássuk, **melyek ezek** a választ váró, és ennek hiányában válsággá érlelődő **stratégiai problémakörök?**

1. A fenntartható növekedés „gyenge koncepciójának” érvényesítése.

Az országoknak tudomásul kell venni, hogy „csak addig nyújtózhatnak, amíg a takarójuk ér”. A fejlődés forrása kizárólag az ország saját teljesítménye lehet. A politika – pillanatnyi érde-

keitől vezetve – ezt megkísérli figyelmen kívül hagyni.

A döntés **2006–2010** között elkerülhetetlen.

2. Demográfiai válság, melynek kiéleződése **2013–2015** között várható, és döntést kell hogy kikényszerítsen, hisz 2050-ben Európa lakosságának több mint 50%-a lesz 50 év feletti. Újra kell gondolni a munkaerőpiac szabályozását, a nyugdíjas- és az egészségügyi rendszert.

3. Az erős fenntarthatóság érvényesítése a megújuló források lassabb hasznosítását, a hulladék mennyiségének csökkentését, tehát Európa „ökológiai lábnyomának” mérséklését követeli meg, mert az jelenleg kb. kétszerese saját területének. A döntések egy részét a következő évtizedben, de nehezezt **2020–2025** között meg kell hozni.

4. Globális visszaesés

A Római Klub 1972-ben nyilvánosságra hozott jelentése 2030–2040 körül katasztrófaszerű összeomlást jósolt a túlfogyasztás, a környezetszennyezés, a gazdasági növekedés visszaesése miatt.

A kutatócsoport az elmúlt években újra ellenőrizte felvetéseit, és megállapította, hogy az akkor távolinak tűnő összeomlás belátható közelségbe került. A probléma **2030–2035** között kikényszeríti a döntést.

#

Jövőképek

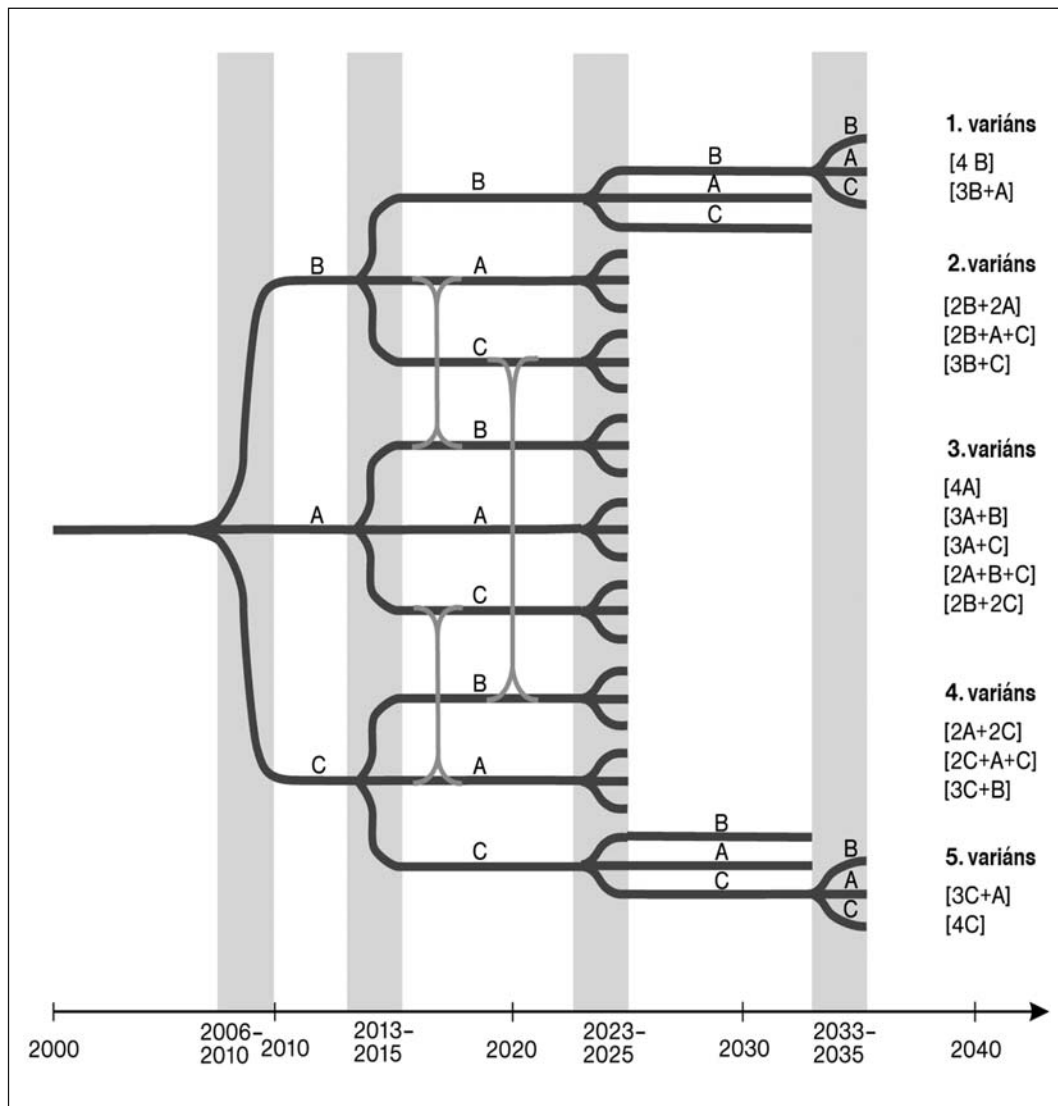
Az előzőekben bemutatott döntési pontokon – a viselkedési változatok függvényében (A,

KONFERENCIÁK, KIÁLLÍTÁSOK

B vagy C) – szétágaznak a jövőképek (ld. **ábra!**)

A 4. döntéspont után elvileg 81 különböző jövő-változat azonosítható, melyek **öt alapváltozatba** csoportosíthatók:

1. Fejlődő B-s változat: A fenntarthatóan fejlődő és az egyéni szabadság Európája
2. Bizonytalan B-s változat: Növekvő, de problémákkal küszködő Európa
3. Sodródó A változat: Stagnáló, ellentétekkel szabdaltnak Európája
4. Hanyatló C változat: Visszaeső, ellenséges közösségek Európája
5. Összeomló C változat: A globális katasztrófa Európája

1. ábra. A jövőképek 5 alapváltozata

Az egyes változatokat – közgazdasági és szociológiai kutatások alapján – a közösségi jólét és az egyéni életminőség következő mutatóival jellemezhetjük:

- GDP (Nemzeti jövedelem)
- HDI (humán fejlődési index)
- GPI (valódi haladás indikátora)
- SZQ (szabadság-kvóciens)

Lássuk most a fentebb említett **öt jövőkép 2050-ben prognosztizált fejlettségi mutatószámait**, melyek nem számításon, hanem szakértői becslésen alapulnak, így tehát csak tendenciák jelzésére szolgálnak (ld. tábl.).

Nézzük mit jelentenek ezek a számok az **1. jövőkép esetében: A fenntarthatóan fejlődő és az egyéni szabadság Európája**.

Egymásban bízó, és együttműködő régiókból áll Európa. Magas szintű az életminőség, viszonylag **magas az életszínvonal** és stabilan növekvő a GDP. Érvényesül az erős fenntarthatóságnak megfelelő növekedési pálya. Ezen lassúbb a gazdasági növekedés, cserébe viszont alacsonyabb a környezeti terhelés, és kiegyenlítődnek a gazdasági és társadalmi különbségek. Minden régióban érvényesül kulturális **tolerancia**, és szabadon szerveződhetnek a közösségek. Elfogadottá válik a **multi-kulturális identitás**, így a hagyományos identitás-központok (nemzet, vallás) szerepe viszonylagosan visszaszorul. Az egyéni életmodell megválasztását a közösség nem korlátozza. Magas-szintű liberális **szabadságjogok** érvényesülnek.

És mit hoz a legszomorúbb jövőt jelentő **5. jövőkép? A globális katasztrófa Európája**.

Gazdasági összeomlás, **egymással szemben álló, sőt egymással akár fegyveresen is** küzdő régiók Európája. A belső ellentéteket csupán a „külső” ellenség realitása enyhítheti. A munkamegosztás számai szétszakadoznak, a **gazdasági hatékonyság csökken**, a kormányzati **adminisztráció kezd szétzilálódni**, az infrastruktúra pedig kezd szétesni. Teljes az önerőre támaszkodás gazdaság-politikája. **Az életminőség zuhan, kaotikus politikai folyamatok** zajlanak. Erősödő szembenállás, amely még a régiókon belülre (vagyis a jelenleg kialakuló kistérségek szintjére) is átterjedhet. **A fejlődést jelző legfontosabb mutatók az 1970-es szintre** esnek. Kizárólagos identitásközpont elfogadásának megkövetelése a régióban, sőt a térségben élő emberektől. **A másság elutasítandó, a szellemi igazodás kényszer.**

Konklúzió

A szerző azt állítja, hogy a körvonalazott jövőképek bármelyike elképzelhető, ugyanakkor – az elemzés bizonytalanságai miatt – felhívja a figyelmet az óvatosságra és arra, hogy jórészt rajtunk, európai polgárokon múlik, milyen jövőbe vezetjük közös hazánkat.

Ha a bizalom, az együttműködés, a gazdasági racionalitás és tolerancia mellett döntünk, a fenntarthatóan fejlődő, és az egyéni szabadság Európája felé haladunk. Ha megérjük, meglátjuk!

Marosán György 2006. szept. 15-iki, balatonkenesei előadása és Európa forgatókönyvei c. közleménye alapján összeállította
Polyánszky Éva

A fejlettség mérőszámai	1. változat	2. változat	3. változat	4. változat	5. változat
GDP (Nemzeti jövedelem)	150	200	150	120	95
HDI (humán fejlődési index)	175	145	125	110	90
GPI (valódi haladás indikátora)	140	120	110	100	80
SZQ (szabadság-kvóciens)	140	125	100	95	75

1. táblázat. Az öt jövőváltozat fejlettségi mérőszámai 2050-ben (A 2000-es értéket 100-nak tekintve)